

ÇELTİK TARIMI

Toprak İsteği

Toprak isteği bakımından seçici değildir. Su geçirgenliği az, derin, tınlı ve besin maddelerince zengin topraklarda daha iyi yetişir. Çeltik tarımı için optimum pH 5.5-7.5 arasındır. pH'sı 3-8 arasında değişen topraklara da uyum sağlayabilir. Tuzlu toprakların ıslahında en ideal bitkilerden biridir. Topraktaki eriyebilir tuz yoğunluğu 600 ppm 'in altında olmalıdır.

Ekim Nöbeti

Aynı tarlaya üst üste sürekli çeltik ekilirse verim düşer, yabancı otlar ve hastalıklarla mücadele zorlaşır. 2-3 yıl üst üste çeltik ekildikten sonra tarlaya yem bitkilerinden birisi ekilmelidir. Baklagil yem bitkileri topraktaki azot bileşiklerini arttırdığı için tercih edilmelidir.

Toprak Hazırlığı

Arazi tesviye işlemleri küçük parsellerde tesviye bıçağı, daha geniş parsellerde hafif ağırlıklı greyder ya da lazerle çalışan tesviye aleti ile yapılır. Sonbaharda derin sürüm yapılmalıdır. İlbaharda tavalar yapıldıktan sonra diskaro veya kazayağı ile işleme yapılır.

Tohumluk

Tohumluk hastalıklardan, yabancı otlardan ve kırmızı çeltik tohumlarından temizlenmiş ve sertifikalı olmalıdır. Mümkünse 3-4 yılda bir sertifikalı tohumluk kullanılmalıdır. Ekilecek tohum miktarı çeşidin özelliklerine, ekim zamanına ve toprağın verimlilik durumuna göre değişir. Küçük daneli çeşitler 15kg/da, orta daneli çeşitler 17-18 kg/da ve iri daneli çeşitler 20 kg/da tohum ekilebilir. m² ye atılacak tohum 500-600 adettir.

Tohumların Ekime Hazırlanması

Tohumlar 2 gün önce su içine konulup ön çimlendirme yapılır. Ön çimlendirme esnasında çeltik yanıklık hastalığı ile mücadele amacıyla fungusitlerden birisiyle (Benomyl, Carbendazim) ilaçlama yapılmalıdır. Beyaz uç nemotoduyla mücadele için ön çimlendirmeden önce tohumlar 55-60C sıcak suda 10 dakika tutulması tavsiye edilmektedir.

Ekim Zamanı

Ekim zamanını yetiştirilecek çeşidin vejetasyon süresi, hava ve sulama suyu sıcaklığı belirler. Çeltik için çimlenme ve fide devresinde en uygun sıcaklık 18-35 derecedir. Çeltik ekimi yapılması için su sıcaklığının en az 12 derece olması gerekir. Bölgemizde Mayıs ayının 1.haftasından sonra ekim yapılması uygundur.

Ekim Yöntemi

Ekim yöntemleri 1.Serpme (elle, gübre saçıcıları ile, uçakla), 2.Mibzerle 3. Fideleme. Ekimden önce tavalar iyice bulandırılmalı ve tohum üstünde ince mil örtüsü oluşması sağlanmalıdır. Tohumlar toprak yüzeyine tutunduktan 3-4 gün sonra tavalardaki su boşaltılır. Tavalara 5-6 gün sonra ince bir su verilir.

Gübreleme

Öncelikle çeltik ekilecek tavalardan toprak numunesi alınıp tahlil ettirildikten sonra gübre kullanılmalıdır. Çeltik için tavsiye edilen azotlu gübre, Amonyum Sülfat gübresidir . Dekara 80 kg kullanılmalıdır. Amonyum Sülfat gübresinin yarısı ekimle birlikte, yarısı da ekimden 55-60 gün sonra uygulanabileceği gibi; bir kısmı ekimde, bir kısmı kardeşlenme başlangıcında ve geri kalan kısmı da ekimden 50-60 gün sonra kullanılmalıdır. Çinko noksanlığı pH' sı yüksek olan sodik topraklarda ve toprak düzlemesi sırasında fazla toprak alınmış sahalarda görülür. Dekara ekim öncesi Fosforlu gübre olarak 20 kg Triple Süper Fosfat (TSP) gübresi verilmelidir. Çinko eksikliği varsa ekim öncesi 1-2 kg/da Çinko sülfat veya Çinko oksit kullanılmalıdır. Ekim sonrası ortaya çıkan çinko eksikliğinde, çinko sülfat salkım oluşum devresi başlangıcında 5-7 gün önceye kadar üstten püskürtme şeklinde gübreleme yapılabilir.

Sulama

Su yüksekliği bitkilerin gelişmesine bağlı olarak, yükseltilir ve maksimum gelişme devresinde 15 cm civarında tutulur. Hasattan 20-30 gün önce tavalara su akışı durdurulur ve tavalardaki mevcut su boşaltılır. Erken dönemde su kesmek danelerin tam anlamıyla dolmasını önler ve pirince işleme sırasında kırık oranının artmasına sebep olur. En uygun sulama suyu sıcaklığı 25-30 derecedir. Çimlenme için maksimum su sıcaklığı 42-44 derecedir. Bu sıcaklıklardan sonra çimlenme olmaz. Gelişmenin her devresinde 30 0C'nin üzerindeki sıcaklıklar ürüne olumsuz etki yapar. Fide gelişimi sırasında, herhangi bir devredeki su kesilmesi, yabancı ot tohumlarının çimlenmesini teşvik eder ve yeni yabancı otların ortaya çıkmasına sebep olur. Bitki boyu su yüksekliğinden etkilenir. Su yüksekliği arttıkça bitki boyu ve dolayısıyla yatma artarken, salkım sayısı azalır. Yüksek sulama suyu sıcaklığı, salkım sayısını azaltır ve başakçıktaki sterilite oranını arttırarak verim üzerine olumsuz etki yapar. Sulama suyu yetersizliği durumunda 3 gün sulama 2 gün su kesme veya 8 gün sulama 3 gün su kesme şeklinde sulama yapılabilir.

Hasat ve Harman

Salkımların %80'nin saman rengini aldığı, alt kısımdaki danelerin sert mum dönemine ulaştığı zaman çeltik hasat edilir. Bu dönemde danelerin rutubet oranı % 22-24 arasındadır. Erken hasatta olgunlaşmamış tebeşirimsi, yeşil daneler nedeniyle verim ve randıman düşer. Geç hasatta ise kuşlar ve kemirgenler gibi hayvan zararı ile kırık dane oranı artar. Kurutma problemi ortaya çıkar.

Kurutma

Çeltik mahsulünün güvenli depolanması için rutubet oranının %14' ün altına düşürülmesi gerekir. Güneş altında kurutma yapılırken; çeltik ürünü sert beton veya

benzeri zemin üzerine serilir. Sergi kalınlığı 4-5 cm' yi geçmemelidir. Kürek veya tırmıkla sık sık karıştırılmalıdır.

Depolama

Depolama sırasında çeltik rutubeti %14'ün altında olmalıdır. Yüksek olursa mikroorganizma faaliyeti ve böcek zararı artar. Ambar nispi rutubeti %60'ın altında olmalı, sıcaklık da mümkün mertebe düşük tutulmalıdır. Çuvallar ağaçtan yapılan platformda yığılarak depolanırsa, çuvallarla zemin arasında hava sirkülasyonu sağlanmış olur. Tohumluk olarak kullanılacak çeltikler 2 yıldan fazla depolanacaksa mutlaka dane nemi % 13 ün altında ve ortam sıcaklığı 100C civarında olmalıdır.

Ç.k Yanıklığı Hastalığı (Pyricularia oryzae)

Bu hastalığa bruson, kurt boğazı, sam vurması, pas gibi isimlerde verilmektedir. Bitkinin yaprak ayasında, kınında,sap ve salkım kısımlarında görülmektedir. Kontrolü, dayanıklı çeşit ekmek, aşırı azotlu gübre kullanımından kaçınmak, sık veya geç ekim yapmamak, hasat sonrası tarlada anız bozmak, münavebeli ekim yapmak. Ekimden önce uygun fungusitlerle (Benomyl, Carbendazim etkili maddeli ilaçlarla) 100 litre suya 200 g ilaç karıştırılarak tohum ilaçlaması yapılmalıdır. Bunun için tohum çimlendirmek amacıyla su içerisine bırakıldığında 24 saat ilaçlı su içerisinde bekletilir. Hastalık tarlada görüldüğünde; Benomyl etkili maddeli ilaçlarla 100 litre suya 60 g ilaç veya Carbendazim etkili maddeli ilaçlardan biri ile dekara 150 g kullanılarak bir hafta ara ile iki, gerekirse üçüncü ilaçlama, yeşil aksam ilaçlaması olarak uygulanmalıdır.

Ç. Kök Boğazı Çürüklüğü (Fusarium moniliforme)

Hastalık etmeni mantardır. Bu hastalığa yakalanan bitkiler zayıf ve soluk görünümündedir. Tarlada bazı hasta bitkilerde normallerinin iki katı kadar uzayabilen ince cılız kardeşler çıkar. Bu boy uzaması her zaman görülmeyebilir. Salkım çıkarma döneminde tümüyle beyaz görünen bitkiler normallerinden çok önce salkım oluştururlar ve beyaz renkli olan salkımlarda sadece boş kavuzlar bulunur. Alt kısımlarda (1. ve 2. boğumlarda) fungusun beyaz veya pembe misel ve konidi kümeleri görülebilir. Hasada yakın devrede tohum kabuğu altına yerleşerek , hasatta elde edilen tohumlarla taşınırlar. Kontrolü: münavebe yapmak, hastaliksiz tohum kullanmak, yüksek dozda azotlu gübre kullanmamak ve yanıklık hastalığında anlatıldığı gibi tohum ilaçlaması yapmak.

Çeşit Seçimi

Tohumluk olarak ekilecek çeşitlerin mutlaka sertifika belgesi bulunmalıdır. Karadeniz, Kızılırmak, Osmançık 97, Ribe, Rocca, Sürek 95, Kıral ve Baldo çeşitleri bölgemiz için tavsiye edilebilir.

(Mevlüt ŞAHİN)